

תחנה לחקר החקלאות

מחלקת ההדרכה

עלון פ"ג

הוראות למלחמה בעש האשכול

מאת ה. צ. קליין, התחנה לחקר החקלאות, רחובות.

וד"ר ק. שויג, תחנת הנסיון של הממשלה, עכו.

למלחמה בעש האשכול בעונה הקרובה תנתנה ההוראות הבאות (הקורא המעונין בפרטים נוספים על חיי המזיק והמלחמה בו ימצא אותם בחוברת כ"ד של מחלקת ההדרכה: עש האשכול, תולדות חייו והמלחמה בו מאת ה. צ. קליין, ונ"ה הוכברג, 1938 ובמאמרו של ד"ר ק. שויג על אותו הנושא בחוברת ז' של "השדה", 1939):

א. חמרי המלחמה.

1. זרניק הסידן. חומר זה הוא רעל מסוכן ואסור להשתמש בו יותר מאוחר מאשר ששה שבועות לפני התחלת הבציר. לכן רעל זה בא בחשבון לשמוש אך ורק בזמן הטיפול נגד הדור הראשון של המזיק. משתמשים בזרניק-הסידן בתערובות הבאות:

(א) זרניק סידן חלק אחד: אבקת סיד ארבעה חלקים.

(ב) זרניק סידן חלק אחד: אבקת סיד חלק אחד: גפרית שלשה חלקים. יש לשים לב שאבקת הסיד וכן גם אבקת הגפרית תהיינה דקיקות ויבשות בהחלט. אבקת גבס אינה רצויה, כי היא סופגת רטיבות במדה רבה וגורמת לסתימת המגפר. זרניק-הסידן המהוה בתערובת יותר מ-20%, עלול לגרום צריבה חזקה לאשכולות ולעלים.

(2) פלואוסיליקט של בריום או של סודיום. חמרים אלה הם הרבה פחות מסוכנים לבני-אדם מאשר הזרניק. לכן מותר להשתמש בהם בענבי מאכל לא רק נגד הדור הראשון של עש האשכול אלא גם נגד דורותיו הבאים. (בענבי יין יש להפסיק את השימוש בפלואוסיליקט ארבעה שבועות לפני התחלת הבציר). משתמשים בפלואוסיליקט בתערובת של 7 חלקים של הרעל על 3 חלקים גפרית. מערבבים את הרעל עם הגפרית היטב, וביחוד צריך לשים לב לערבוב טוב אם משתמשים בפלואוסיליקט של בריום.

3. כמויות הרעלים: על דונם אחד מאבקים מ'2-3 ק"ג לפי

גיל הגפנים ועצמת גידולן. כל כמות העולה על המידה הזאת היא מיותרת ועלולה גם לגרום נזק לענבים (הצטמקות הענבים ונשירתם).

4. פעולה משותפת נגד המזיק ונגד הקמחון. כאשר רצויה פעולה משותפת נגד עש האשכול וקמחון גם יחד, טובה הנוסחה השניה של זרניק הסידן מאשר הראשונה. יש רק לשים לב שכמות התערובת תהיה גדולה במקצת מאשר הכמות הנ"ל, היות ויש לפזר את האבקה גם על העלים. עלינו להדגיש שתערובת פלואסיליקט עם גפרית (3:7) אינה מספיקה כתרופה נגד המזיק והמחלה גם יחד ועל הכורם לגפר לפעמים באופן מיוחד נגד הקמחון.

ב. זמני הטיפול.

זמני הטיפול הם שונים, לפי האזורים ולפי זני הגפנים. כדי לקבוע בדיוק את זמני הטיפול רצוי לסדר מלכדות עם חומץ-יין מהול במים וסוכר (60% חומץ-יין, 20% מים, 20% סוכר; פרטים ראה בחוברת כ"ד של מחלקת ההדרכה). את המלכדות מסדרים במקומות הנפגעים, כרגיל, קשה. בדרך כלל הזמן המתאים לאבוק נגד הדור הראשון הוא 10 ימים אחרי הופעת העשים הראשונים (ואפילו אם הם מועטים) במלכדות. הטיפול השני יעשה בערך 28—30 יום אחרי האבוק הראשון באיזור החוף, בגוש נהלל ובהרים; ובערך 21 עד 24 ימים אחרי האבוק הראשון בגוש חרוד ובבקעת הכנרת. במקרה של צורך בטיפול שלישי, בזנים המאחרים או במקרה של רבוי המוני פתאומי של המזיק בזמן ההבשלה (כמו בשפלת החוף ובגוש נהלל) יעשה האבוק נגד הדור השלישי כ-21—24 ימים אחרי הטיפול השני.

ג. הוצאת האבוק לפועל.

כדי להבטיח את הצלחת האבוק יש לדייק בזמני הטיפול הנ"ל; כל אזור מסכן את היבול. יש לדאוג שימצאו בכל משק מגפרים טובים במספר מספיק כדי לגמור את האבוק במשך זמן קצר ביותר ובלי שום דחויים והפרעות. מאבקים בשעות הבוקר ומפסיקים את העבודה כאשר הרוח מתחזקת. את הצלחת האבוק מגדילים ע"י חשוף האשכולות בעזרת הרמת הענפים או גמום של קצות הענפים. פעולה זו תעשה לפני כל אבוק, ז. א. פעמיים בעונה.

ד. הוראות נוספות.

הנסיון הראה שהשאת שיירי הענבים וביחוד הנגועים ע"י עש האשכול בכרם מסכנת את היבול בכל בציר ואפילו גם בשנה הבאה. לכן על הבודרים להיות מצוידים בכלי מיוחד (פחית) כדי לאסוף כל פסולת הבציר. את הפסולת הזאת יש לקבור בקרקע ולכסותה בשכבת סיד בלתי כבוי ובשכבת אדמה בעובי של 30 ס"מ לפחות.

מרץ, 1939.